

Література

1. Даценко Н. Про книги для дітей та підлітків. Казки Світлани Прудник [Електронний ресурс] / Н. Даценко. – Режим доступу : http://abetka.ukrlife.org/datsenko_pru.html
2. Ємець А.А. Своєрідність дитячої літератури ХХІ століття і сучасний молодший школяр / А.А. Ємець // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Умань: ПП Жовтий, 2012, - Ч.1. – С.112-119
3. Плетньова О. Ю. Порівняльний аналіз фольклорної казки «Колобок» та її літературного переспіву «Плискачик» Наталі Забіли [Електронний ресурс] / О. Ю. Плетньова – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16580/37-Pletnova.pdf?sequence=1>
4. Ярмиш Ю. Ф. У світі казки : літературно-критичний нарис / Ю. Ф. Ярмиш. – К.: Либідь, 2000. – 246 с.

Статья посвящена особенностям современных украинских сказок. Особенное внимание сосредоточено на сказках по фольклорным мотивам Светланы Прудник. Определены специфические черты авторских сказок по фольклорным мотивам в сравнении с признаками современной детской литературы.

Ключевые слова: современная детская литература, литературная сказка по фольклорным мотивам, изменение сюжета, характер героя.

The article is devoted to peculiarities of modern Ukrainian fairy tales. Special attention is focused on fairy tales according to the folklore plots by Svitlana Prudnik. It is defined in the article the specific features of the author's fairy tales according to the folklore plots in comparison with the characteristics of modern children's literature.

Key words: modern children's literature, the literary tale according to the folklore plots, the change of the plot, the character of the hero.

УДК 378:811.111

Сердюкова Л. І.

ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КАЗОК І ЛЕГЕНД ЯК НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена обґрунтуванню доцільності використання фольклору при викладанні англійської мови як іноземної в Україні. Наводяться умови, за яких фольклорні тексти сприяють більш інтенсивному розвитку культури читання з глибоким розумінням змісту, критичного мислення, вільного говоріння та творчого письма мовою, що вивчається. Важливим фактором мотивованої діяльності учнів англійською мовою може бути навчальна технологія «реакція читача на текст», викладу основних положень якої приділяється основна увага в другій частині статті.

Ключові слова: міжкультурна компетенція, внутрішня мотивація, міждисциплінарність, автентичність, діалог культур (іноземної та рідної).

В епоху глобалізації однією з провідних цілей навчання англійської мови як іноземної є приготування учнів і студентів до реального спілкування з представниками інших країн у різних навчальних, професійних, соціально-культурних і побутових сферах. Бажано, щоб знання англійської мови дозволяло громадянам України гідним чином представляти свою країну, суспільство, професію, покоління та власну особистість. У дійсності бажане досить часто залишається нездійсненим. Англійська лінгвістична та літературно-культурна компетенції українців не завжди відповідають вимогам вільного спілкування та презентації національного інтересу.

Для сучасного українського суспільства характерна незавершеність процесів формування національної ідентичності та солідаризації всіх громадян країни. Через це проблема розвинення та збереження національної ідентичності студентів і учнів виявляється актуальною на всіх рівнях навчального процесу, від початкової школи до вищих навчальних закладів.

Над нею розмірковують освітяни, письменники, науковці, різні діячі. У більш широкому контексті це завдання окреслив релігійний діяч Любомир Гузар шляхом переліку суспільних умінь і навичок, що мають бути розвинені в українському суспільстві для становлення ефективної демократії. Блаженніший зазначив: «Потрібні люди, – а вони є в нас навіть сьогодні, – які мають солідні моральні засади... розуміють свою історію, вміють думати, рефлексувати... мають відчуття суспільної відповідальності». Подібні люди створюють духовну еліту нації. Про її високу місію вів мову Любомир Гузар [2, с. 3].

Стосовно пересічних українців поетеса і письменниця Ліна Костенко зазначила: «Проблема тут навіть не в ідентифікації нації, а в кризі самоідентифікації національно дезорієнтованої частини суспільства». Головна теза лекції, із якої походить вищенаведене висловлювання Л. Костенко, наступна: «кожна нація повинна мати свою гуманітарну ауру. Тобто потужно емануючий комплекс наук, що охоплюють всі сфери суспільного життя, включно з освітою, літературою, мистецтвом, – в їхній інтегральній причетності до світової культури і, звичайно ж, у своєму неповторно національному варіанті» [3].

Наведені та подібні до них судження можна вважати підтвердженням своєчасності та доцільності пропозиції систематично й послідовно використовувати при викладанні англійської мови як іноземної український фольклор і художню літературу в англійських перекладах в якості додаткових навчальних матеріалів. Таким чином можна поєднувати вивчення англійської мови з подальшим оволодінням культурою рідної мови.

Власний педагогічний досвід автора статті дає підстави вважати, що вмиле витримання пропорційного співвідношення в доборі оригінальних англійських та американських фольклорних текстів і фахово перекладених англійською мовою українських казок та легенд має позитивний емоційний та естетичний вплив на формування в тих, хто вчиться, міжкультурної компетенції, творчого мислення та внутрішньої мотивації справно володіти рідною та англійською мовами й культурами.

У чому полягає специфічність фольклору, яка робить його придатним навчальним матеріалом для комунікативного викладання іноземної мови? Ця специфічність складається з ряду властивостей, між яких виділяються: 1) міждисциплінарність, тобто перетин у фольклорі галузей мови, гуманітарних наук і культури; 2) гнучкість, що дозволяє використання фольклору на всіх рівнях

навчання людей всіх вікових категорій з різними цілями володіння мовою; 3) різнобічність вивчення фольклору – інтеграція пізнавальних завдань, мовних умінь і навичок, навчальних стратегій і технологій, наприклад таких, як спостереження за мовними зразками, вияв погляду на проблему, обмін думками, розпізнавання образних висловів і думок, ідей і гадок, які вони вміщують в собі, інтерпретація наведених фактів і оцінювання ідейно-тематичного змісту та естетичності фольклорного дискурсу; 4) високоефективне моделювання фольклорним текстом реалістичних, істинних, універсальних подій із життя людей, тварин і явищ природи; 5) сьогоденність фольклору – незважаючи на те, що фольклор є давнім видом народної словесності, він відповідає вимогам сучасної комунікативної методології та теорії викладання, що надають перевагу вільності та спонтанності розмовної мови над її правильністю, тобто верховенству автентичності мовлення над відредагованим завченим текстом.

Перелічені вище та інші властивості, притаманні фольклору, систематизовані в статті Мартіна Педерсена (Martin E. Pedersen) «Фольклор у викладанні англійської як другої/ іноземної мови». Автор дослідження наголошує, що без фольклору культурно-спрямована та змістовно-орієнтована навчальна програма з дисципліни «Англійська як друга/ іноземна мова» не може відповідати вимогам часу [8, с. 1–11].

На жаль, автентичні англійські/американські народні казки, легенди, перекази, байки та сповіді не знаходять належної репрезентації в англійськомовних навчальних матеріалах, якими послуговуються в сьогоденній Україні. Не кажучи вже про відсутність серед них українського фольклору в англійськомовних перекладах. Складається враження, що викладачі та вчителі англійської мови нашої країни недооцінюють той фактор, що фольклорні тексти мають яскраве національно-культурне забарвлення, містять у собі важливу етнокультурну інформацію. Носії мови, які виховувались у царині фольклору, використовують його мовні засоби вираження в якості цитат і афоризмів у реальній повсякденній комунікації для створення етнокультурного вертикального контексту.

Фольклорні тексти є потужними формами поетичного мислення й словесної творчості. Вони підживлюють і підтримують духовну етнокультуру, послуговують цінним гуманітарним матеріалом національного та загальнолюдського виховання. Безперечно, що найкращі зразки народної словесної творчості переповідають і стверджують загальнолюдські моральні цінності, навчають гуманності, толерантності, сприяють критичному ставленню до тупості, непотребу, жорстокого поводження з людьми, тваринами та природою.

У передмові до збірника «Українські казки про тварин» письменник-народознавець Василь Скуратівський наголошує: «У казках поєднані поетика й образність, світ добра і науки, людська мораль, шляхетність і, з рештою, лицарство. Основне завдання казок – закарбувати в дитячій свідомості високу людську мораль». Далі, як гіркий факт нашого сьогодення, В. Скуратівський відмічає, що недавня традиція включати в телепередачі кращі українські народні казки «знівелювалась і нам нині пропонують імпортований сурогат, де домінують не моральні засади, а розбещеність і розбійництво» [4, с. 7].

Хочеться сподіватися, що наведені аргументи переконливо свідчать про бажаність використання національного фольклору тих, хто навчається, при викладанні англійської мови, особливо в початкових класах, коли закладаються

основні засади моралі, етики та світосприйняття людини. Головний постулат цієї статті полягає в тому, що подібна методична стратегія становиться невідкладною необхідністю при навчанні студентів педагогічних вузів і факультетів іноземних мов, які здобувають кваліфікацію вчителя англійської мови й зарубіжної літератури. Випускники подібних вищих навчальних закладів зобов'язані опанувати знаннями рідної та іноземної мов і культур, потрібними для ефективного виконання майбутніх професійних обов'язків, особливо таких, як залучення учнів до діалогу культур (іншомовної та рідної).

Серед англомовних джерел українських народних казок можна назвати такі видання, як: «Tales from Central Russia» (Parts I – II. Edited by James Riordan), «The Magic Egg and Other Tales from Ukraine» (Retold by Barbara J. Suwyn. Edited and with the Introduction by Natalie O. Kononenko). Ці збірки подають типові зразки українських народних казок і легенд у довершених перекладах, супроводжених лінгвокраїнознавчими коментарями. Зазначені збірники, або інші аналогічні видання, можна розшукати в Інтернеті, книгарнях, бібліотеках, добірках ксерокопій матеріалів або в методичних посібниках.

Британський фольклорист і країнознавець Дж. Ріордан не проводив розділення між українськими й російськими казками, об'єднавши їх всеохоплюючою номінацією «Eastern Slavic Folklore». До його видання входить низка казок, що спочатку були записані в різних регіонах України: «Про вовчика-братика і лисичку-сестричку» («Little Sister Fox and Brother Wolf»); «Журавель і лисиця» («The Crane and the Fox»); «Принцеса-жаба» («The Frog Princess»); «Мудра жаба і дурна жаба» («The Wise Frog and the Foolish Frog»); «Рукавичка» («The Mitten»); «Сніжниця» («The Snow Maiden»); «Дід, баба та курочка ряба» («The Old Man, the Old Woman and the Striped Hen»); «Жар-птиця» («The Firebird»); «Покотигорошко» («Pea-Roll-Along»).

Дж. Ріордан прийшов до висновку, що ці казки являють собою головний продукт матірньої природи, яка сформувала слов'янську душу й обдарувала особливим ароматом і образністю східнослов'янський фольклор: «Much of the subject-matter is of course common to folk tales throughout the world, but the style is purely Slavic, a faithful mirroring of customs, fears, prejudices and dreams, all nurtured by the Slavic habitat» [9, с. 270]. Укладач збірника казок наголосив на їхньому великому значенні для духовного збагачення вітчизняної та світової культур, коли підкреслив, що східнослов'янські фольклорні казки і легенди постачали теми для безлічі знаменитих творів видатних композиторів, поетів і письменників: П. І. Чайковського, М. А. Рімського-Корсакова, І. Ф. Стравінського, О. С. Пушкіна, М. В. Гоголя, С. Т. Аксакова.

Багато ілюстроване видання «Яйце-райце та інші українські народні казки» («The Magic Egg and Other Tales from Ukraine») є спільним проектом двох американок українського походження – поетеси і викладачки Барбари Сувін (Barbara J. Suwyn), розповідачки відібраних казок і професора фольклористики Наталі О. Кононенко (Natalie O. Kononenko) – головного редактора та автора передмови до збірника. У передмові відзначаються основні джерела українських народних казок, наводяться їх жанрова класифікація, теми, мотиви, характерні герої та персонажі. Підкреслюється, що вся різноманітність українського фольклору спричинена глибоким почуттям прихильності до рідної землі і всього живого на цій землі.

В українських казках тваринний світ трактується як споріднений з людським світом. Свійські тварини і звірі взаємодіють з людьми, розуміються одне з одним, співіснують на встановлених умовах. Н. О. Кононенко наводить такі приклади: In «The Magic Egg» there is an eagle who soars as high as the heavens, who can take people to the other world and also teach them respect for all life, animal as well as human. Respect for all life was important for, in many senses, Ukrainians did indeed feel that they were related to all living things, that they and animals were one. Should anyone forget this, stories such as «The Christmas Spiders» remind us that even the lowliest animals are blessed and can transfer their blessings to humankind» [12, с. XVI].

Іншим важливим джерелом тематики українських казок, на яке вказує дослідниця, є традиційна віра в те, що мертві продовжують взаємодіяти з живими. У деяких казках мертві охороняють живих, сприяють їх добробуту, спонукають робити добро. Навіть ті, хто за життя робили щось погане, стають охоронцями, орудують справедливістю. Згадавши легенду «Скарбниця Довбуша» («Dovbush's Treasure»), Н. О. Кононенко резюмує: «In Ukraine the presence of ancestors was always felt – past generations and traditions – with which people wanted to maintain contact, linking them to future generations through tales» [12, с. XVI].

Наведені вище виписки з передмов до англomовних збірників українських народних казок роблять наголос на їх пізнавальну змістовність, морально-етичну спрямованість і словесну виразність. Завдяки цим якостям вони сприяють формуванню соціокультурної та соціолінгвістичної компетенції при міжкультурному підході до вивчення англійської мови.

Як вид прозової творчості з установою на поетичну вигадку, на гру уяви, перекладені англійською мовою українські казки придатні для формування й розвитку таких навчальних умінь і навичок учнів і студентів, як критичне мислення, вдумливе читання, дискусійне обговорення та творче письмо. Оволодіння цими вміннями допомагає активно користуватися мовою, що вивчається, як дійсним засобом комунікації, формує сприйнятливого читача/реципієнта з особистою реакцією та критичним підходом до прочитаного або почутого дискурсу. Таким чином оптимізуються усвідомлене оволодіння мовою, що вивчається, стимулюється лінгвокреативна діяльність на її засадах і формується здатність пов'язати рідну й іноземну мови з їх духовними культурами. При цьому розвивається також лінгво-соціальне уявлення про різнобічність і різнобарвність мовленнєвого вираження людського життя і тваринних світів. Таким чином реалізується мета досягнення володіння іноземною мовою в контексті міжкультурної парадигми.

При цьому для розвитку умінь і навичок читання англійською мовою з глибоким розумінням змісту, вільного вираження думок в усному та писемному мовленні доцільно використовувати таку ефективну сучасну методику аналізу, як «реакція читача на текст» («Reader-Response Criticism»). Ця методика визнає, що розвиток навичок самостійного критичного мислення, вільного говоріння та творчого письма пов'язаний з формуванням літературної компетенції на засадах художніх текстів. Саме завдяки заняттям з художніми текстами приходиться розуміння виразного потенціалу одиниць мови, змісту образних висловів, прагматики комунікативних актів, що виявляють точки зору, усвідомлення емоційного та естетичного впливу літератури на формування особистісних якостей людини. Кристофер Брамфіт (Christopher Brumfit) влучно зазначив:

«Художні тексти, якщо їх використовувати з серйозним наміром розвивати літературну компетенцію, являються особливо придатними для подальшої мотивованої мовної діяльності» [5, с. 190].

Розглядаючи взаємодію читача з художнім текстом як акт подвійної комунікації, прихильники методу критики «реакція читача на текст» («Reader-Response Criticism») стверджують, що кожний читач привносить до тексту щось таке, що надає йому завершеність і робить кожне прочитання тексту різним. Згідно з трактуванням Луїзи Розенблатт (Louise Rosenblatt) обґрунтованість сприйняття тексту читачем підтверджується або спростовується лише звірнням з самим текстом [10, с. 25].

Такий гнучкий підхід до інтерпретації художнього тексту залишає великий простір для широкого кола відгуків, що приводять до жвавих дискусій, в ході яких читачі спонтанно висловлюють свої тлумачення тексту, прочитаного спільно. Під впливом різних інтерпретацій з'являються нові погляди на проблематику тексту, поглиблюється його розуміння, що спонукає перечитати текст заново, щоб відгукнутися на нього самостійним твором, нарисом, літературно-критичним есе, тощо. Доречно, системне використання критичного методу «реакція читача на текст» може сприяти перетворенню навчання англійської мови в евристичний, пошуковий, творчий процес взаємодії учнів і вчителя, студентів і викладача з оригінальними англомовними та перекладеними українськими фольклорними творами, що є невичерпними джерелами морально-етичних уявлень, гуманності, яскравих мовленнєвих виразів і творчої енергії.

Теорія методики «реакція читача на текст» викладена в наукових працях Луїзи Розенблатт [10, 11] і Вольфганга Айзера (Wolfgang Iser) [6]. Зразки технологій, стратегій та завдань практичного використання теорії містяться в численних статтях і посібниках, опублікованих в США та Великобританії. Особлива увага приділяється початковому етапу навчання розумінню художнього тексту, який присвячується розвиненню усвідомлення студентами важливості особистого реагування на твір. Англійський термін «response» багатозначний. Він позначає цілий комплекс розумових процесів і творчих дій, які читач-реципієнт навчається виконувати, а потім самостійно виконує на шляху до глибокого розуміння та естетичного сприйняття художнього тексту.

Перебіг навчання складається з чотирьох етапів: 1) усвідомлення індивідуальних безпосередніх емоцій і почуттів, що викликає читаний текст; 2) зіставлення власних уявлень про зміст і сенс твору з реакціями та розумінням інших читачів; 3) обміркування та роздумів над деталями, образами, висловлюваннями, відсутніми подробицями; 4) намагання за своїм розсудом інтегрувати події читаного тексту до власного життя, досвіду та знань через спроби письмово висловити своє розуміння себе, людей, що оточують, і світ взагалі в ракурсі прочитаного.

Аналогічний підхід притаманний також теорії та практиці навчання розумінню художнього тексту, що були розроблені професором Г. І. Богіним. Ключовими поняттями його наукового проекту є «пробудження рефлексії» та «навчання рефлектуванню над текстом» [1].

Головна мета обох названих методик єдина – допомогти недосвідченим читачам оволодіти культурою розуміння художніх текстів, навчити їх читати з повним розумінням ідейно-тематичного змісту творів, що приводять читача до духовного збагачення та естетичної насолоди.

На завершення стислого огляду особливостей зазначених методик інтерпретації текстів англомовного художнього дискурсу наведемо низку умов, за яких навчання проходить успішно:

1. Позитивна психологічна атмосфера читання та обговорення, сприятлива для стимулювання напруженого міркування над текстом у пошуках відповідей на запитання, які наближають до розгадки потайного для недосвідченого читача змісту твору.
2. Вміння вчителя/викладача запропонувати належні стимулюючі запитання та серйозно, з повагою сприймати всі відповіді, а не лише так звані правильні, вірні та слухні відповіді.
3. Достатньо тривале тренування учнів у набуванні навичок ставити собі та іншим запитання в ході читання, щоб задіяти в рефлексивних актах їхньої свідомості всі знання та досвід, якими вони володіють на даному етапі свого життя та навчання.
4. Визнання тези, що немає нічого в світі безспірного. Будь яке запитання може мати безліч відповідей. Тому жодна відповідь не буває універсально вірною, загальноприйнятною. Відповідно, будь які догадки, міркування та узагальнення треба сприймати зацікавлено, з повагою враховувати, якщо вони не суперечать змісту аналізованого твору [7, с. 5–6].

В якості прикладу послідовності стратегій читання та обговорення твору, типів інтерпретуючих і критичних запитань у руслі методики «реакція читача на текст» пропонуємо схему навчання розуміння та інтерпретації української легенди «Дніпро та Дунай» в англійському переказі Барбари Сувін [12, с. 53–55].

У цій легенді йдеться про походження двох великих українських рік – Дніпра та Дунаю. За версією народної легенди, у прадавні часи на Київський Русі жив могутній вояк Дніпро, дружину якого звали Дунай. Подружжя любили один одного, були нерозлучні, все робили разом. Якось їм трапилось взяти участь у святкуванні при дворі київського князя. Після застільної розмови молоді дружинники влаштували змагання лучників. Переможцем серед них став Дніпро. Розпалена молодь підбурила Дніпро на змагання з його жінкою. Прославленого звитязця спіткала несподівана невдача – його дружина Дунай здобула перемогу над ним. Розлючений Дніпро змахнув мечем і смертельно вдарив жінку. Вмираюча Дунай породила мертвого хлопчика – обіцяного захисника української землі. Жалкуючи за скоєним, Дніпро впав на смертельний меч. Від марно та ганебно пролитої крові цього могутнього вояка та його талановитої дружини попливли води рік Дніпро та Дунай.

Strategies for Reading the How-and-Why Legend «Dnipro and Dunai».

I Sharing the First Impressions of the Legend

1. What is your initial emotional response to the story? How did you feel upon first reading it?
2. Did you find yourself responding to it or reacting to it differently at any point? If so, why? If not, why not?
3. How did you respond to the two central/ main characters, the secondary characters and the narrator? How do you feel about them? Why?
4. Tell what you liked and what you didn't like and why?
5. Do you like this piece of work? Why or why not?

II Arrange small group discussions in which readers discuss the differences in their responses to the text.

III For homework have the readers record their own responses to the text in writing. They will read each other's response, discuss the similarities and differences and their possible implications at the next class.

IV Explorations of the Text. Questions for in-Depth Reading

1. Focusing upon the setting:

- a) How do we learn about the time and place in which Dnipro and Dunai found themselves?
- b) Is the setting exotic/ unusual or totally ordinary, commonplace?
- c) Who are the people?
- d) Does the setting play a major role in the shaping of the characters, their gender roles and attitude towards the main characters by the rest of the community?
- e) What striking details help the setting come to life for you? Which details seem to set the tone or point forward to the rest of the story?
- f) What is the major factor in the drama acted out in the story?
- g) Is it coincidence that the climatic high point of the story takes place at the court of the mighty prince of Kyiv?

2. Focusing upon the characters

- a) What character (s) was (were) your favourite? Why?
- b) What character (s) did you dislike? Why?
- c) Does anyone in this work remind of anyone you know? Explain.
- d) Are you like any character in this work? Explain.
- e) Do you share any of the feelings of the characters in this work? Explain.
- f) What do you think are Dnipro's/ Dunai's outstanding traits and how are they shown?
- g) Is there a trait that provides the clue to the character as a whole?
- h) As we watch the crucial scenes in the story whose feelings we have to sense and share?
- i) What are the motives and feelings of Dunai? Why is she there? How does she respond to finding herself in the strange setting?
- j) How do you think the narrator expects you to feel toward the young woman (toward the man/ men)?
- k) How did you feel toward them? Do you think the woman/ man/ men should have acted differently?

3. Focusing upon the theme and the message

- a) How do you sum up for yourself the impact and meaning of the legend as a whole?
- b) This story deals with human relations, family relations in particular, and traditional gender roles of men and women in society; it deals only briefly with issues of love, pride, competition, envy, jealousy, rivalry, selfishness, cruelty and violence. How does the narrator treat these topics?
- c) What idea/ ideas stay with the reader at the end of the story?
- d) How did the upshot (denouement) make you feel?
- e) What cultural and social values and practices are expressed in the legend?

- f) Are the characters influenced and shaped by the cultural rules and norms of their society? Does any character challenge (rebel, protest against) them? Does the narrator approve or disapprove of the cultural code and social norms of the depicted society?
- g) Does the legend give a realistic view of human nature and human behavior? Or would you call it idealistic or pessimistic?
- h) What do you feel is the most important word, phrase, passage in the text?
- i) What seems to give the story its special quality or particular force?
- j) Do you think the legend is affirmative toward life or disillusioned or depressing? Explain.

V The Personal Creative Response to the Text

The students are empowered to respond to the legend in the form of their choice: a poem, an essay, a readers theatre performance, etc.

Література

1. Богин Г. И. Методологическое пособие по интерпретации художественного текста/ для занимающихся иностранной филологией. Проект Дмитрия Столярова [Электронный ресурс] / Г.И. Богин. – Режим доступа www.auditorium.ru/store/113/index.html.
2. Гузар Л. Висока місія еліти України / Любомир Гузар. – Газета «День». – №23. – 2011.
3. Костенко Л. Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала. Лекція, прочитана в Національному ун-ті «Києво-Могилянська Академія» 1 вересня 1999 р. / Ліна Костенко. – 2-ге видання. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2005.
4. Скуратівський В. Казка з берега дитинства / Вадим Скуратівський // Українські казки про тварин. – К. : Техніка, 2005. – 320 с.
5. Brumfit C. Reading Skills and the Study of Literature in a Foreign Language / Christopher Brumfit // Ch. Brumfit and R. Carter (Eds.). Literature and Language Teaching . – Oxford University Press, 1997. – 289 p.
6. Iser W. The Act of Reading: A Theory of Aesthetic Response / Wolfgang Iser. – Baltimore: John Hopkins University Press, 1978. – 224 p.
7. Nodelman P. The Pleasures of Children’s Literature. The Second Edition / Perry Nodelman. – Longman Publishers USA, 1996. – 313 p.
8. Pedersen E. Martin. Folklore in ES/ EFL Curriculum Materials [Електронний ресурс] / Martin E. Pedersen. – режим доступу: https://archive.org/stream/ERIC_ED372629/ERIC_ED372629_djvu.txt
9. Riordan J. Tales from Central Russia / James Riordan. – Kestrel Books, 1976. – 271 p.
10. Rosenblatt L. Literature as Exploration / Louise Rosenblatt. – New York: Noble and Noble, 1976. – 341 p.
11. Rosenblatt L. The Reader, the Text, the Poem: A Transactional Theory of the Literary Work / Louise Rosenblatt. – Carbondale: Southern Illinois University Press, 1978. – 210 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

12. Suwyn B. The Magic Egg and Other Tales from Ukraine/ [retold by] Barbara J. Suwyn; edited and with an introduction by Natalie O. Kononenko. XXXV, 222 p. – (World folklore series). – Englewood: Libraries Unlimited, Inc., 1997. – 222 p.

Статья посвящена обоснованию целесообразности использования фольклора при обучении английскому языку в Украине. Перечисляются свойства фольклорных текстов, которые способствуют более интенсивному развитию культуры чтения с глубоким пониманием смысла, критического мышления, свободного говорения и творческого письма на изучаемом языке. Важным фактором внутренне мотивированной учебной деятельности учащихся может быть обучающая технология «реакция читателя на текст», изложению основных положений которой уделяется основное внимание во второй части статьи.

Ключевые слова: межкультурная компетенция, внутренняя мотивация, междисциплинарность, аутентичность, диалог культур (иностранной и родной).

The article aims at demonstrating the advantages of using folklore as a means of nurturing reading culture, critical thinking, fluent speaking and creative writing in the target language. The technique of criticism “Reader’s Response to the Text” may prove to be an important factor of producing internal motivation to study and use the target language as an instrument of real communication in the real world. The second part of the article is devoted to the exposition of Reader-Response Criticism, its philosophy, principles, learning activities and strategies.

Key Words: cross-cultural communication, inner motivation, interdisciplinary links, authenticity, intercultural dialogue (between the foreign and native cultures).

УДК: 028.5–053.6:82–93

Слижук О. А.

ОСОБЛИВОСТІ ЧИТАЦЬКИХ ІНТЕРЕСІВ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ

У статті розглянуто основні особливості формування читацьких інтересів підлітків в умовах сучасного інформаційного простору та тенденцій розвитку літератури, призначеної для цієї вікової категорії. Спираючись на останні дослідження в галузях літературознавства й методики викладання літератури, авторка виокремлює основні напрямки заохочення учнів до читання художніх творів.

Ключові слова: читацькі інтереси, підліткова література, класична література, інформаційний простір.

Здавна складовою частиною становлення культурної й освіченої людини вважалась її потреба в читанні. Основними функціями читання є пізнавальна, естетична й виховна. Разом з тим, більшість письменників стверджують, що література не повинна зводитись лише до виховання, вона повинна навчати мислити. Особливо актуально це в сучасних умовах перенасичення інформацією, її загальнодоступності. Саме цей психологічний чинник і став основною причиною зниження інтересу до читання в сучасному суспільстві. Особливо помітною стала ця тенденція серед молодого покоління – тинейджерів (вік 11–18 років).